

Безбар'єрність у туризмі як складова професійної підготовки фахівців

Олена Міхо,

доцент кафедри туризму,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: mikhooi@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0003-1547-5597

В процесі професійної підготовки фахівців з туризму та рекреації є теми, які мають бути інтегровані до фахових дисциплін з метою актуалізації навчального матеріалу та його відповідності сучасним суспільним проблемам. Серед таких тем – проблеми зміни клімату та збереження навколишнього середовища, питання безпеки в туризмі та більш ніж актуальне питання – безбар'єрності середовища та доступності туристичних послуг для всіх туристів.

На державному рівні питання безбар'єрності визначається Національною стратегією зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р. Відповідно до цього документу безбар'єрність визначається як загальний підхід до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер життєдіяльності. Доступність полягає у забезпеченні рівного доступу всім групам населення до фізичного оточення, транспорту, інформації та зв'язку, інформаційно-комунікаційних технологій і систем, а також до інших об'єктів та послуг, у міських і в сільських районах [1].

До цільових груп туристів, на яких спрямований фокус уваги у забезпеченні безбар'єрності, належать наступні маломобільні групи населення: особи з інвалідністю, особи з тимчасовим порушенням здоров'я, громадяни похилого віку, вагітні жінки, маленькі діти та батьки з дитячими візками, люди з багажем, люди, які мають великий чи малий зріст або вагу, люди, що користуються допоміжними засобами для пересування (кріслом-колісним, милицями, палицями, ціпками тощо) [2].

Безбар'єрність у туристичній сфері включає такі складові:

1. Фізична безбар'єрність: транспортна безбар'єрність, доступність земельних ділянок, під'їзних шляхів, шляхів пішохідного руху територіями, загальна доступність до будівлі та приміщення, наявність необхідних технічних приладів/засобів, доступність санітарних вузлів/ванних кімнат для осіб з інвалідністю, універсальний дизайн, використання піктограм міжнародного символу доступності тощо.

2. Цифрова безбар'єрність: доступність веб-сайту надавача туристичних послуг, інших інформаційно-комунікаційних систем.

3. Інформаційна безбар'єрність: вільний доступ туриста до інформації в різних форматах (усний, письмовий, електронний, друкований, використання шрифту Брайля тощо), використання універсального дизайну, зручних каналів комунікації тощо.

4. Організаційно-культурна безбар'єрність: коректна взаємодія, відсутність/

мінімізація конфліктних ситуацій, сприятливий психологічний клімат гостинності, підготовка персоналу [2].

Важливим при плануванні подорожі за участю вразливих категорій туристів є інформація про стан безбар'єрності туристичної інфраструктури. Цікавим є досвід Великобританії, де створено платформу «Туризм для всіх» (Tourism for All. Making Accessible Travel Better) із вбудованим блоком пошуку туристичних послуг: різні типи розміщення, транспортування, відвідування музеїв, екскурсій, тематичних та природних парків та інші туристичні активності в різних регіонах країни [3].

Для визначення стану фізичної безбар'єрності в туризмі ДАРТ спільно з обласними адміністраціями, органами місцевого самоврядування провели збір, систематизацію та аналіз інформації про стан фізичної доступності будівель і споруд, що використовуються суб'єктами туристичної діяльності для надання послуг з розміщення, курортних закладів, приміщень, в яких провадять свою діяльність туроператори, об'єктів туристичної інфраструктури. Результати опитування по областях представлені на сайті ДАРТ [4].

Недостатня кількість туристичних об'єктів, облаштованих для туристів та людей з вадами зору та слуху, відчувається і в столиці. Для вирішення цього питання в Києві встановлено макети з описом шрифтом Брайля таких об'єктів культурної спадщини: Собор Святої Софії, фонтан «Архистратига Михаїла» у парку «Володимирська гірка», мостовий пішохідно-велосипедний перехід між парками «Хрещатий» та «Володимирська гірка», адміністративна будівля Київської міської ради, будинок Крістера. Міська програма також передбачає продовження практики встановлення міні-макетів туристичних об'єктів, які відображають історичну та архітектурну самобутність столиці [5].

Інформаційні матеріали, які можуть бути використані викладачами професійних дисциплін для впровадження теми безбар'єрності, включають методичні рекомендації, нормативні стандарти, гайди, освітні курси. Ці матеріали включають рекомендації для готелів та аналогічних закладів розміщення [2], фахівців туристичного супроводу [6] та організаторів онлайн та офлайн – заходів [7].

На порталі «Дія. Освіта» є доступ до освітнього серіалу «Безбар'єрність у галузі гостинності». Основні навички, які здобуваються у процесі навчання: організація інклюзивного дозвілля, проведення екскурсій для людей з ПТСР, проєктування інклюзивного простору, створення інклюзивних об'єктів мистецтва, створення інклюзивного фізичного простору засобів розміщення [8].

Інтеграція теми безбар'єрності у навчальні програми з туризму є необхідністю для забезпечення доступності та інклюзивності туристичних послуг. Підготовка фахівців повинна включати знання про фізичну, інформаційну та культурну доступність, а також практичні навички у сфері обслуговування туристів з особливими потребами. Оскільки проблема безбар'єрності є важливою для розвитку туризму, запровадження спеціальної платформи із пошуку туристичних послуг, які відповідають методичним рекомендаціям, дозволяє створювати

комфортне середовище для всіх категорій туристів.

Ключові слова: Безбар'єрність, маломобільні групи населення, професійна підготовка.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Каб. Міністрів України № 366-р від 14.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
2. Методичні рекомендації з питань формування безбар'єрності в туризмі: проєкт Державного агентства розвитку туризму 2023. URL: <https://www.tourism.gov.ua/for-sitizens>
3. Tourism for all: офіц. сайт. URL: <https://www.tourismforall.co.uk>
4. Опитування ДАРТ щодо стану фізичної доступності засобів розміщення у регіонах України. 2024. URL: <https://drive.google.com/file/d/1oNpD5Y4dICvtYbpF099tmoJN0aPS24Ak/view>
5. Міська цільова програма відновлення та розвитку сфери туризму міста Києва на 2025 – 2027 роки від 19.09.2024 № 10/9818. Офіційний портал Києва. URL: <http://surl.li/hsfrqo>
6. Методичні рекомендації для суб'єктів, які провадять туристичну діяльність, фахівців туристичного супроводу щодо надання інформації в доступних для осіб з інвалідністю формах. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZPIZg1btEGLLajx5E18n1N05a2b0qptP/view>
7. Гайд безбар'єрних подій. URL: https://drive.google.com/file/d/121Bzs_BtjTF07z6DG512N-1Dr3KPHxpAw/view
8. Безбар'єрність у галузі гостинності: освітній серіал на порталі «Дія. Освіта». URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/courses/accessibility-in-the-field-of-hospitality>